

Írók a Tisza táján

Simai Mihály

— Lépj be!
 — Az ablakon?
 — Ha ragaszkodsz a formásokhoz, jöhetsz az ajtón is. Nyitvan van az is.
 — Sápadt vagy — mondom.
 — Csodálod?
 Az udvarra néző szobában ülünk le.
 — Tudod, itt kevesebb a por, amarról bontják az utcát.
 — Lebontják tehát néhány emlékedet...
 — Azokat nem, csak a házakat.
 — Úgy veszem ki a szavaidból, hogy ebből is vers lesz...
 — Remélem. Iszol valamit?
 — Csak ha van.
 — Van, persze. Mira, Parádi, Salvus. Válassz!
 — Más nincs?
 — Sligovica, de én nem ihatok, tudod.
 A keze a hasára téved, puhán teszi rá az ingre:
 — Ettől eddig — mondja — szép hosszú cipzár.
 — Meddig halogattad a műtet?
 — Tíz évig, aztán februárban egyszer úgy istenigazából begörccsöltem...
 — És?
 — Kivették az epehólyagomat.
 — Túl vagy rajta, meggyógyulsz!
 — Nekem másért is fontos ez a gyógyulás. Engem a betegség legalább tíz évre teljesen eltiltott a baráti asztaloktól; az italtól, a jó ízű ételektől is.
 — És közben írtál egy sor kifejezetten vidám verset...
 — A vidámság: alaptermészet dolga.
 — A jó közérzet is?
 — Ha az epegőrcsre gondolsz, nem; ha világban való közlekedésre, akkor, igen.
 — Az alaptermészet alapélményekből is van.
 — Nekem a vándorlás az alapélményem. Medgyesegyházán laktunk vagy öt, Gyulán vagy hét helyen. Változatos volt az életem, persze a sok vándorlás az ottbontalanság érzetével is megismerteti az embert. Az apám volt akkoriban ennyire nyughatatlan természetű. Ő az a típus, aki végigcsinál egy csomó foglalkozást életében, szóval szereti az életet, a jó bort, a nőket...
 — Sűrűn találkozol vele?
 — Nem. Legutóbb akkor beszélgettünk, amikor kikérte a véleményemet: nősüljön, avagy sem. Megnősült. Ott voltam a lakodalmán.
 — Mikor írtad az első versedet?
 — Nem tudom. Kissrác koromban valamikor; csak azt tudom biztosan, hogy az első nyomtatásban a rádió gyermekújságjában jelent meg. Tizennégy éves voltam akkor.
 — Tehát negyvenkilencben...
 — Harmincöt meg tizennégy...
 Stimmel!
 — Témája?
 — A kenyérről szólt, a kenyér kiszéleletéről, szeretetéről.
 „Iskolába Gyulán kezdtem járni. Tizenkét éves koromtól minden nyáron munkába álltam;

apámmal mentem részibe aratni, a gazdaságban tehenészkedtem. Kemény, de jó iskola volt mind ez; megismertetett a munkával, megszerettette velem a közösséget. A legszebb diákévek Szege-den köszöntöttek rám, ahol főiskolás voltam.”
 — Első könyvem füle...
 — Van rajta más is: „Szeretem az irodalmat, és hiszek világalakító erejében...”
 — Tudom, én írtam!
 — Ma is így írnád?
 — Nézd, én nem szégyeltem ezt. Ez volt az ifjúság, a nagy hitből született első kötet.
 — Tudod, hogy akkoriban Idilli Mihálynak hívtunk Veress Mikivel meg Szepesi Attilával?
 — Persze, mondtátok is. Néhány versem valóban olyan szép világ földi mása, ami igazából nincs is. De mondd csak, te újraolvastad azt a kötetet?
 — „A fények függőkerájában ma is parázslanak a rózsák. Szélid és viharos virágok várnak a kezé-re, édes.”
 — Szóval, elolvastad...
 — Az utánkövetkezőket is. A te könyveid, szegedi könyvek!
 — Szeged először alberleteket jelentett nekem. Laktam a Bérkert, a Blaha Lujza, az Egressi és a Délceg utcában, a Marx téren. Te, az valami döbbenetes volt. A háziasszony kikötötte, hogy fürödni pedig tilos.
 — ???
 — Mentem a gőzbe, de volt rosszabb is. Az Oskola utcában a bolhák. Egy teljes éjszakát laktam ott, de az is sok volt.
 — Tanítóttál akkoriban.
 — Kollégiumi nevelő voltam, öt évig — és egy majdnem megkapott fegyelműg.
 — Fegyelmi neked, ez majdnem képtelenség...
 — Elkéredzkedtem egy délután, be akartam iratkozni egy társas-házépítésbe. Nem engedtek, de mégis mentem.
 — Hová?
 — Beiratkozni. Aztán beiratkoztam a Délmagyarhoz is.
 — Kilenc évig dolgoztál egy költők számára szokatlan rovatban, az ipariban.
 — Nagyon jó emlékeket őrzök.
 — Tabi László nyugdíjba menve azt vallotta, hogy élete legnagyobb újságírói eredménye: kitámasztották a reptéren a lengőajtókat.
 — Humor. A valóság más. Egy csanyteleki villanszerelőt halálos baleset ért. Akkor volt félig kész a háza. Sikerült elintézni, hogy felépüljön. Sok utánjárás volt benne, de igazán megérte, éreztem, hogy a munka nem hiábavaló.

— Az újságírást mégis otthagytad...
 — Úgy gondold? Tévedsz! Csak a napilapot. Újságíró vagyok ma is egy kicsit. A skribleri vénát nem lehet az emberből csak úgy kioperálni...
 — A Kincskereső főszerkesztő-helyettese lettél. Megtaláltad a helyed?
 — Igen.
 — Csak így mondd?
 — Csak így. Tíz évig tanítottam, a gyerekszeretetről is megismerhető vagyok. Sokan azt mondják, gyerekfolyóirat ez, pedig nem az, irodalmi folyóirat, melyet gyerekek olvasnak.
 — Van gyermekirodalm?
 — Nincs. Irodalom csak egyféle van. Legfeljebb vannak olyan művek, melyeket a gyerekek életkori sajátosságaik miatt nem értenek.
 — Benne vagyunk a közepében, az irodalomnál tartunk. Mire való a költészet?
 A szemüvege megcsillan a dél-előtti napban, ahogy leveszi az orráról. Játsszik egy kicsit vele. Fölöttem, mintha szimbólum volna, óriási napkorong világol egy subaszónyegen.
 — Hogy mire való? Nem gondoltam, hogy ezt is megkérdedezed...
 — Nézd, én hiszek a katarzisan. Szükség van rá ebben a prakticista világban. Ezért írok verset. Meg különben is, akinek ehhez van tehetsége, annak csinálnia kell. Gyötörődve is, gyönyörködve is.
 — Tehetség. Két fiad közül melyik lesz író?
 — Szeretném, ha egyikből sem lenne. A nagyobbikkal, Attilával rendben is vannak a dolgok, racionális elme, de a kisebb, Kadosa, már most a mesékhez vonzódik, s néha szurrealista verseket talál ki...
 — Azért igazából nem haragszol rá érte...
 — Sohasem lehet tudni semmit előre, ha ezt az utat választja, ami tudod, hogy milyen nehéz, lelke rajta.
 — Idillikus verseket írtál régen, újabban kiszaladnak a tollal alól groteszkek is.
 — Hosszú út, nagy ív, ez igaz, de az ifjúság természetes derűje nem tart örökké. Talán csak a játékoságát tudja megőrizni az ember, hogy védekezze az idő korróziója ellen.
 — Szeged, a város mit jelent neked?
 — Vesszorral válaszolok: „Já-kob létrámat döntöm a helyiérdékű délibáboz.”
 — Pontosabban...
 — Ide vágytam. Itt élek egyhuzamban tizenhét éve, elmenni nem akarok, kell több?

PETRI FERENC

„Nekünk többet kell tennünk...”

Egyetlen szobában szerény, de szép bútor, pár éves televízió, magnó. Alacsony fizetésű, takarékos fiatalok otthona. A fal mellett gyerekágy, benne néhány hetes kislány. Az édesapja, Sanyi ül mellette várakozón, sok mondanivalója van az elmúlt hetekben történetéről. Olyan izgalomban volt részük, amilyen valamennyi fiatal házaspár számára öröm.
 — Két hónapja költöztünk ide, Felsővárosra, ebbe a garzonba. Azelőtt Petőfitelepen laktunk, hét négyzetméteres mosókonyhában. Éppen jókor kaptuk meg a lakást, mert két hétre rá megszületett a kislányunk.
 Aztán gyakorló szülők sem lehetek sokáig zavartalanul, mert immár vizsgákra kell készülniük. Másodévesek a Radnótiában, levelező tagozaton.
 *
 A szorgos tanulás sok fiatal számára éppen nem öröm, Sanyiéknál azonban bizvást annak tekinthető. Tavaly nagyon jó eredményeket értek el az iskolában, Sanyi az elsők között végzett, felesége, Zsuzsi pedig az osztály legjobb tanulójának bizonyult. Pedig nem a legegyszerűbb módon szerzik ismereteiket, pláne mostanában, amióta Zsuzsinak otthon kell lennie.
 — Hetente egy alkalommal járok be az iskolába, s hazahordom a könyveket, a tételeket — meséli Sanyi. — En látok valami keveset, szemüveggel, vagy nagyítóval olvasom a sorokat, és hangosan mondom a szöveget. Kettőnél többször nem kell fölolvassom, Zsuzsi hamar megtanulja. A vizsgákon kapunk némi könnyítést a helyzetünk miatt: az Oktatási Minisztérium engedélyezte, hogy ne kelljen írásbelizni. Így aztán szobában kell többet nyújtunk.
 Zsuzsi most karján a kisgyermekkel rója a szobát, s határozottan, keserűség nélkül szól.
 — Nekünk sokkal többet kell tennünk, hogy olyanok legyünk, hasonlóképpen élhessünk, mint mások. Fontos, hogy ezt minden sorstársunk megértse. Nemcsak a tanulásról beszélnek, hanem a munkáról is, az egész életről. Senki se éljen meg a sajnálatból, nem szabad megállni, inkább dolgozni kell keményen. En is szeretnék sokkal többet vállalni a munkából. Kisegítő vagyok a gyárban, készárut kötegelek. Ezt a munkát egy kisgyerek is elvégezhetné.
 — Senki sem hagyhatja el magát. Ha valaki nem lát, járjon

sokát egyedül, és megtanul közlekedni. Nem kell megijedni, az út közelségére figyelmeztet a cipőkopogás visszhangja, az emberek és a tárgyak közeledésére a levegő áramlása.
 *
 — Megnézem az ajándékot — mondja Zsuzsi —, s leül a székre. Kezébe veszi a csomagot, amit a vállalat szb-titkára hozott, kiszedi a rugdalózót.
 — De drága, de aranyos, ezt már csak meg kellett szemlélni. Aztán a fiókos szekrényhez megy, s érmekeket vesz elő. A Pesten eltöltött években kapta, sportversenyeken.
 — A Wesselényi sportkörben atlétizáltam. Sokat versenyeztem a környező országok hasonló adottságú fiataljaival, s jó eredményeket értem el. Végül a szívem nem engedte a további versenyzést.
 — Elég jól éreztük magunkat Pesten — emlékezik Sanyi. — Mindketten a vakok intézetében éltünk, aztán együtt is távoztunk onnan. Alberletben laktunk, s az egyik vállalatnál telefonközpont-

tosok voltunk. Tetszett a munka, nekünk éppen megfelelő, csak később távoznunk kellett az alberletből, újat meg nem találtunk. Külön-külön viszont nem akartunk munkásszállóra menni, így hát a munkahelyünkkel is szakítottunk. Azért jöttünk Szegedre, mert itt lakik Zsuzsi édesanyja.
 Szege-den hamar találtak munkát, mindketten egy helyütt, a fonalfeldolgozóban. Zsuzsiról pár hét után kiderült, hogy rendkívül élénk, energikus. Terhessége előtt nem volt olyan ünnepségre, rendezvényre, amelynek előkészítéséből ne vette volna ki részét, s amelyen ne ő szavalt volna. Szóvet-ségükben a kultúrcsoport vezetője, a csoportnak férje is tagja. Eljárt Zsuzsi délutánoként a gyógypedagógiai intézetbe, és énekelni tanította az ottani gyerekeket.
 Mostanában persze mindebből kevesebbet vállalhat. Megvárja délutánoként, amíg férje hazaér a munkából, és sétálni indulnak a kicsivel. Délután még marad idő tanulásra, folyóiratokkal való ismerkedésre, olykor vendégek fogadására.

SZIRÁK JÓZSEF

Héra Zoltán

Dalok a dalról

EJ, NEM AZ...

Ej, nem az a tied sem — mered is, tudod is, de mégsem.
 Oda föl, oda le — már majdnem, de mégsem egészen.
 Ej, ereszd, veszd el Álld csupasz arcoddal, mezítelen csöndeddel.
 Vezesd át halálon, s ha úgy is — elhiszem: dúdoló csendemben.

TENGERI DAL

Jöjjön most, szövődjön az a tengeri dal!
 De nem jött, nem szövődött, elűzte, haj, ez a fekete jaj.
 Hová lett, mivé tűnt? Ott úszik, jaj, szemben holt hullámok halaival. Oszlik foszlik a holddal.
 Ravatal, ravatal: ez jött most, ez lett a dal. Nyílik, zárul, kitar, takar, tengert akar, jaj, jajt akar. Deres ég, kormos nap Bicsaklott, törött tengeri dal.

Makay Ida

Kőmozdulatlan

Tapadj a sziklán fönn magadban, ha láng zuhog, ha dér temet. Vadrózsamakacs létezésed lobogjon évszakok felett. Téped magad a hóviharral. Tűrj hát! Légy kőmozdulatlan: Naponta szaggatott, megölt, Örökre kiirthatatlan.

Bényei József

Gödrök

Üresek már a meszesgödrök Európa mély sírdombjai tartalmuk kiitta a föld fölszívták füvek cseresznyefák learatták megmaradtak cipók állnak asztalainkon Európa csatamezőiről elmenekülnek a keselyűk éhes kukacok zöld legyek Sztrádáinkon panorámbuszok száguldanak kíváncsiakkal s a kifényesített lövedékek vihognak a kulcskarikákon Európa könnyen felejtett mit akarok a szegyenemmel.